

УДК 141.339:215

Третяк О.О.¹, Арсентьева Г.О.²

¹студ. гр. КНТ-223 НУ «Запорізька політехніка»

²канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ТРИ СВІТИ ВСЕСВІТУ, ЗГІДНО ФІЛОСОФІЇ БУДДИЗМУ

Традиційно Всесвіт у буддизмі має трійкову структуру – вона складається з трьох рівнів чи світів:

- 1) Світ бажань (чуттєвий);
- 2) Світ форм;
- 3) Світ не-форм.

Формування світу відбувається згори донизу.

Світ бажань є найнижчим рівнем існування в космологічній системі буддизму. Він представляє собою площину, де живі істоти переживають найбільшу кількість сенсорних задовольень і страждань. У центрі світу розташована величезна гора Сумеру, яка вважається осередком світу і символізує осьову вертикаль всесвіту. Гора оточена декількома кільцями інших гір, за якими розстилається гладь світового океану, в якому розташовані 4 континенти, де перебувають різні види живих істот. Спочатку з'являється палац Брахмана, потім з'являються інші боги, які, побачивши Брахмана, думають, що він вічний, завжди був і створив усіх. Світ бажань має чотири космічні цикли свого існування:

- 1) порожнеча (від руйнування одного світу до початку формування іншого);
- 2) формування,
- 3) перебування (коли космос стабільно перебуває);
- 4) руйнування - утворюють космічний цикл або махакальпу («великий період»).

У Світі бажань перебувають 4 види живих істот:

- 1) тварини;
- 2) люди;
- 3) голодні духи;
- 4) деякі класи богів.

Живі істоти мають широкий спектр сенсорних задовольень, таких, як їжа, спокуси, випивки та інші види насолоди. Однак разом із задоволенням також приходить і страждання, оскільки бажання та прив'язання до матеріальних речей можуть призвести до невпинного пошуку задоволення та страждання через невиконання бажань. Кожен з живих видів істот має свої власні характеристики та досвід, який згодом передається Брахмі, але спільним для всіх є бажання досягнення щастя та уникнення страждань.

Наступним йде Світ форм. Він є середнім рівнем існування в космологічній системі буддизму, розташованим між світом бажань і світом не-форм. У ньому відсутня груба матеріальність, яка характеризує мир бажань. Жителі цього світу перебувають у стані медитаційного спокою і не піддаються больовим відчуттям чи сенсорним задоволенням. Вони присвячують своє життя духовному розвитку та практиці медитації. Їхня головна мета - досягнення внутрішнього спокою і мудрості через зосередження та самопізнання. Однією з основних відмінностей світу форм є його безперервність і стабільність. В цьому світі час перебування є дуже великим, і він не піддається руйнуванню чи перетворенню, як це

відбувається у попередньому світі. Хоча світ форм є відокремленим від світу бажань і не-форм, він все ще зв'язаний з іншими рівнями існування у буддійській космології. Відсутність бажань і страждань у мирі форм сприяє розвитку мудрості та зростанню духовності, що дозволяє мешканцям цього світу досягати вищих рівнів свідомості.

Останнім є Світ не-форм. Світ не-форм відзначається повною відсутністю форми і матеріальності. У цьому світі немає жодних фізичних об'єктів чи проявів матерії. Він існує поза уявленням про годину та простір. Для доступу до світу не-форм потрібна високорозвинена духовна практика і медитація. Це світ, куди можуть увійти лише ті, хто досягнув високого рівня духовності і освіченості. Мешканці світу не-форм перебувають у стані духовної свободи та безмежності. Вони не зазнають жодних фізичних обмежень чи обмежень свідомості. У цьому світі існує тільки найвища форма свідомості, яка перевищує всі матеріальні обмеження та зв'язки. Хоча світ не-форм є найвищим рівнем існування в буддійській космології, він все ж таки є частиною сансари, циклу переродження, тому мешканці цього світу, як і всі інші, піддаються законам карми та переродження, а також нирвана теж вважається кінцевою метою для них. Нирвана є відділенням від сансари та відсутністю страждань і переродження.